

Wyrok z dnia 19 kwietnia 2000 r.

II UKN 521/99

Prawo do renty inwalidy wojskowego uzależnione jest od określonego w art. 30 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 13, poz. 68 ze zm.) związku czasowego inwalidztwa ze służbą wojskową i w przypadku braku takiego związku nie ma potrzeby ustalania okoliczności dotyczących warunków i właściwości służby wojskowej, o której mowa w art. 32 ust. 1 tej ustawy.

Przewodniczący SSN Zbigniew Myszka, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2000 r. sprawy z wniosku Dariusza B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w N.S. o rentę inwalidy wojskowego, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apela-cyjnego w Krakowie z dnia 8 czerwca 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 8 lutego 1996 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w N.S. odmówił przyznania wnioskodawcy Dariuszowi B. renty inwalidy wojskowego.

Odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 25 czerwca 1998 r. [...]. Sąd ustalił, że wnioskodawca pełnił służbę wojskową od października 1988 r. do 13 listopada 1989 r. Aktualnie jest inwalidą całkowicie niezdolnym do pracy z powodu schorzenia psychicznego [...]. Jest to schorzenie występujące dziedzicznie w rodzinie wnioskodawcy i nie powstało w czasie pełnienia służby wojskowej. W czasie tej służby wnioskodawca przeżył operację ropnego zapalenia zatok obocznych nosa i operację usunięcia migdałków, jednak stan po tych operacjach nie uzasadnia zaliczenia go do jednej z grup inwalidów. Ustalenia te zostały

dokonane na podstawie opinii dwóch zespołów biegłych lekarzy z udziałem laryngologów i psychiatrów. Opinie te zdaniem Sądu pozwalają na ustalenie, że wnioskodawca nie spełnia warunków do przyznania mu renty inwalidy wojennego, a wnioski o powołanie kolejnego zespołu biegłych są nieuzasadnione.

Od tego wyroku wniósł apelację wnioskodawca zarzucając brak ustosunkowania się do składanych przez wnioskodawcę prywatnych opinii lekarzy i wadliwą ocenę jego schorzeń.

Wyrokiem z dnia 8 czerwca 1999 r. [...] Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie oddalił apelację. Sąd Apelacyjny uznał, że wnioskodawca nie jest inwalidą wojskowym w rozumieniu art. 30 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst Dz.U. z 1983 r. Nr 13, poz. 68 ze zm.). Powodująca inwalidztwo choroba [...], która ujawniła się w 1991 r. nie powstała w czasie służby wojskowej lecz jest uwarunkowana dziedzicznie. Natomiast choroba zatok nosa powstała przed wcieleniem wnioskodawcy do wojska. Zdaniem biegłego laryngologa dr Marka W. choroba ta była przeciwwskazaniem do odbywania służby wojskowej, jednak po leczeniu operacyjnym wnioskodawca nie jest inwalidą z powodu tego schorzenia. Opinie dwóch zespołów biegłych są jednoznaczne i nie nasuwają wątpliwości. Lekarze Zakładu Medycyny Sądowej w K. ustosunkowali się do złożonych przez wnioskodawcę orzeczeń prywatnych zakładów medycznych i swoją ocenę przekonująco uzasadnili. Zebrany materiał wystarczył do dokonania ustaleń i nie było potrzeby przeprowadzania dowodu z dodatkowych opinii.

Wyrok ten zaskarżył kasacją wnioskodawca i opierając ją na podstawach wymienionych w art. 393¹ pkt 1 i 2 KPC wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania. W kasacji wskazuje się naruszenie przepisów art. 223, 227, 286, 290 § 1, 217 § 1 i 2, 224 § 1 KPC, a także 382, 385 i 386 KPC. Naruszenie to polega na niedostatecznym wyjaśnieniu sprawy przez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z dodatkowej opinii biegłych w związku z treścią prywatnej opinii lekarza laryngologa o pogorszeniu stanu zdrowia wnioskodawcy w związku ze służbą wojskową oraz opinii psychologa o możliwości wystąpienia urazu psychicznego w związku z warunkami służby wojskowej. Pominięto także stwierdzenie inwalidztwa zawarte w opinii biegłego laryngologa Marka W. Zarzuca się ponadto naruszenie prawa materialnego – art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 29 maja

1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych (jednolity tekst: Dz.U. Nr 13 poz. 68 ze zm.), który odwołuje się do przepisów wykonawczych zarządzenia MON z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie ustalenia wykazów chorób i schorzeń pozostających w związku ze służbą wojskową, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze i rentowe (M.P. Nr 66, poz. 591). Wymienione są w nim przewlekłe schorzenia układu oddechowego i zatok przynosowych oraz trwałe następstwa tych schorzeń oraz schorzenia typu neurologiczno - psychiatrycznego i określony jest tryb orzekania o związku tych chorób ze służbą wojskową. Wymogi dotyczące zebrania odpowiedniej dokumentacji nie zostały przy orzekaniu zachowane.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 32 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin i wydanego z upoważnienia tego przepisu zarządzenia wykonawczego, bowiem przepisy te nie miały w sprawie zastosowania. Podstawą prawną żądania renty inwalidy wojskowego jest przepis art. 35 ust. 1 powołanej ustawy, który stanowi, że renta inwalidzka przysługuje żołnierzowi, o którym mowa w art. 30 ust. 1. Ten z kolei przepis stanowi, że inwalidą wojskowym jest żołnierz niezawodowy, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego albo w czasie odbywania służby wojskowej albo w ciągu trzech lat od zwolnienia z tej służby, jeżeli inwalidztwo to jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania służby wojskowej. Przepis ten nie wymaga związku chorób powodujących inwalidztwo z warunkami lub właściwościami służby wojskowej. Mogą to być choroby samoistne powstałe przed lub po podjęciu służby jeżeli w czasie służby (z zastrzeżeniem ust. 2) spowodują inwalidztwo, a także choroby samoistne powstałe w czasie służby wojskowej, jeżeli spowodują inwalidztwo w ciągu trzech lat od zwolnienia ze służby.

Powołany w kasacji przepis art. 32 omawianej ustawy w ust. 1 zawiera definicję inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową. Stwierdzenie inwalidztwa tego rodzaju nie odnosi się do powstania prawa do renty, a ma jedynie wpływ na jej wysokość, gdyż przepis art. 36 ustawy z 29 maja 1974 r. różnicuje wysokość renty żołnierzy, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą wojskową i żołnierzy, których inwalidztwo powstało bez związku ze służbą wojskową. Natomiast prawo do renty inwalidy wojskowego uzależnione jest od związku czasowego inwa-

lidztwa ze służbą wojskową określonego w art. 30 i w przypadku braku takiego związku nie ma potrzeby ustalania okoliczności dotyczących warunków i właściwości służby wojskowej, o których mowa w art. 32 ust. 1.

Ustalenia faktyczne obu sądów wskazały na brak związku czasowego inwalidztwa wnioskodawcy z pełnieniem służby wojskowej. Schorzenie psychiczne na podłożu genetycznym nie powstało w czasie pełnienia służby. Pierwsze objawy wystąpiły w 1991 r. Nie zostały spełnione warunki określone w art. 30 ust. 1 ustawy skoro choroba powodująca inwalidztwo po zwolnieniu ze służby nie powstała w czasie trwania służby. Zmiany laryngologiczne istniały przed podjęciem służby wojskowej i zaostrzenie się choroby w czasie trwania tej służby wymagało przeprowadzenia zabiegu operacyjnego. Nie został jednak spełniony określony w art. 30 ust. 1 ustawy warunek inwalidztwa w wyniku tej choroby. Według stanu prawnego obowiązującego w dacie zgłoszenia żądania inwalidztwo było zdefiniowane w art. 23 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), który stanowił, że inwalidą jest osoba częściowo lub całkowicie niezdolna do wykonywania zatrudnienia z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu. Obecnie pojęcie inwalidztwa zostało zastąpione terminem niezdolności do pracy, przy czym wymóg niezdolności do wykonywania zatrudnienia został zachowany. Po zakończeniu leczenia wnioskodawca odzyskał zdolność do wykonywania zatrudnienia, nie był zatem inwalidą z przyczyn laryngologicznych. Ustalenia w tym przedmiocie zostały dokonane na podstawie opinii biegłych lekarzy, przy czym wszystkie wątpliwości zostały usunięte przez przeprowadzenie dowodu z opinii uzupełniającej, a następnie powołanie drugiego zespołu biegłych.

Nie można dopatrzeć się naruszenia przepisów procesowych w zakresie przeprowadzenia postępowania dowodowego. Tezy dowodowe zostały postawione zgodnie z art. 227 KPC oraz zgodnie z art. 286 KPC zażądano uzupełniającej opinii biegłego i na podstawie art. 290 § 1 KPC zażądano opinii Zakładu Medycyny Sądowej. Przepis art. 223 KPC został w kasacji powołany prawdopodobnie przez pomyłkę, gdyż z mocy art. 477¹² KPC nie ma on zastosowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zamknięcie rozprawy nastąpiło po wyjaśnieniu sprawy zgodnie z art. 224 § 1 KPC. Nie nastąpiło także naruszenie przepisu art. 217 § 1 i 2 KPC. Zgodnie z tym ostatnim przepisem sąd pomija środki dowodowe, jeżeli okoliczności sporne zostały dostatecznie wyjaśnione. Przepis ten stanowi podstawę do

odmowy przeprowadzenia dowodu z kolejnej opinii biegłych, jeżeli wydane już w sprawie opinie wyjaśniają wszystkie istotne okoliczności. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 5 grudnia 1997 r., II UKN 376/97 i II UKN 386/97 (OSNAPiUS 1998 nr 19, poz. 579), stwierdzając, że żądanie ponowienia dowodu z opinii biegłych jest bezpodstawne, jeżeli sąd uzyskał od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania. W wyroku z dnia 19 marca 1997 r., II UKN 45/97 (OSNAPiUS 1998 nr 1, poz. 24), Sąd Najwyższy stwierdził, że sąd nie jest obowiązany do uwzględniania kolejnych wniosków dowodowych strony tak długo, aż udowodni ona korzystną dla siebie tezę i pomija je od momentu dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności sprawy (art. 217 § 2 KPC).

Sąd Apelacyjny zastosował tę zasadę uznając, że pominięcie przez sąd pierwszej instancji dowodu z kolejnej opinii biegłych nie było uchybieniem. Stanowisko to jest słuszne, bowiem wniosek dowodowy nie ma uzasadnionych podstaw. Zapisy w zaświadczeniach prywatnych zakładów medycznych nie podważają opinii biegłych w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy. Stwierdzenie psychologa, że w czasie odbywania służby wojskowej wnioskodawca był narażony na uraz psychiczny nie ma odniesienia do warunków wymaganych do ustalenia inwalidztwa wojskowego wnioskodawcy. Jego niezdolność do pracy nie jest bowiem spowodowana urazem psychicznym, lecz jednostką chorobową na podłożu genetycznym. Stwierdzenie laryngologa o pogorszeniu stanu zdrowia wnioskodawcy w czasie służby wojskowej również nie ma takiego odniesienia skoro pogorszenie to nie powoduje niezdolności do pracy po zastosowaniu leczenia operacyjnego. Niejasności w pisemnej opinii biegłego laryngologa Marka W. zostały usunięte w opinii uzupełniającej. Biegły ten stwierdził niezdolność wnioskodawcy do służby wojskowej przed powołaniem go do tej służby, co nie jest równoznaczne z niezdolnością do pracy. Biegły ten wyjaśnił, że stwierdzając inwalidztwo miał na myśli stan istniejący w trakcie leczenia, a zatem niezdolność do pracy miała charakter czasowy, a nie stały lub długotrwały.

Konsekwencją uznania przez Sąd Apelacyjny prawidłowości ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji i oceny prawnej było oddalenie apelacji wnioskodawcy. Nie można zatem mówić o naruszeniu przepisów art. 382, 385 i 386 KPC.

Kasacja okazała się pozbawiona usprawiedliwionych podstaw i z tych przyczyn Sąd Najwyższy oddalił ją na zasadzie art. 393¹² KPC.

=====